بەشی زمانی کوردی

کۆلیژی زمان

زانکۆی سەلاحەدین

بابەت : لێکسیکۆلۆجی

کۆرسبوک :ساڵی دووەم

ناوی مامۆستا :د.ساکار ئەنوەر حەمید

ساڵی خوێندن :٢٠٢٣-٢٠٢٤

Course Book

١- ناوی کۆرس	لێکسیکۆلۆجی
٢-ناوی مامۆستا	د.ساکار انور حمید
٣-کۆلیژ /بەشی زانستی	کۆلیزی زمان /بەشی زمانی کوردی
٤- پەیوەندی	ئیمەیڵ : sakar.hameed@su.edu.krd
٥- کاتژمێرەکان له هەفتەیەکدا	٦ کاتژمێر تیۆری لەهەفتەیەکدا
٦- ژمارەی کارکردن	٥ رۆژ ئامادەبوون بۆ سەرپەرشتیکردنی باسی دەرچوونی قوتابیانی قۆناغی چوارەم، لەگەل گوتنەوەی وانە بەقوتابیان
٧- کۆدی کۆرس	
٨- پرۆفایلی ئەکادیمی مامۆستا.	من(ساکار انور حمید) هەڵگری بروانامەی دکتۆرا، نازناوی زانسی(مامۆستا)، پسپۆری زمان/لێکسیکۆلۆژی، دەرچووی کۆلێژی زمان/بەشی کوردی ساڵی ٢٠٠٤/٢٠٠٥، بۆماوەی ٢ساڵ (ی.تویژەر) کارکردن لەهەمان کۆلێژ، پاشان لەساڵی ٢٠٠٧/٢٠٠٨ لەماستەر وەرگیرام، دواتر له سالی ٢٠٠٩بروانامەی ماستەرم پێ بەخشرا، لەساڵی ٢٠١٠ نازناوی مامۆستای یاریدەدەرم پێدرا، هەر لەو ساڵە وانەی (زارناسی)م بەقۆناغی یەکەم وتەوە، دواتر وانەی (تیۆری زمان) بەقۆناغی سێیەم، سالی ٢٠١٥-٢٠١٦ (تیۆری زمان)بەهەمان قۆناغ، وانەی (شارستانییەی کورد)یش بە قۆناغی دووەم دەگووتەوە، چوار ساڵ لەمەوبەر و هەروەها ئەمساڵیش وانەی (لێکسیکۆلۆجی + ئیتیمۆلۆجی) بە قۆناغی دووەم دەڵێمەوە واته بۆ ماوەی١٢ساڵە وەکو مامۆستا کاردەکەم لەهەمان کۆلیژ و بەشی ناوبراو کە لەسەرەوە ئاماژەم پێدا، سوپاس.
٩-وشه سەرەکیەکان	پێناسەی لێکسیکۆلۆجی، واتاسازی، فەرهەنگسازی، ئیدیەم،زاراوەسازی ، گۆرانی واتای وشە، رێگاکانی دروستبوونی وشە و زاراوە

ناوەرۆکی گشتی کۆرسەکە : لێکسیکۆلۆجی زانستێکە گرنگی دەدات بە لێکۆلینەوە لەوشەی فەرهەنگی لەزمانی مرۆڤ له رووی لایەنی ئیتمۆلۆجی و ولایەنی واتایی و لەرووی ئیدیەم وشەکانەوە، هەروەها لەم کۆرسەدا گرنگی

پەرەسەندنی واتای لیکسیك و گۆرانی واتای وشەکان دەدەین. لیکسیکۆلۆجی زانستێکی گرنگە لە لێکۆلینەوە زمانوانییەکاندا ناتوانرێت فەرامۆش بکرێت لە بابەتەکانی خوێندنی قۆناغی زانکۆیی بەتایبەتی بەشی زمانی کوردی.
ئاما نجی کۆرسەکە : ئاشناکردن و ناساندنی قوتابیان بە چەمك و پێناسەی لێکسیکۆلۆجی،ناساندنی لێکسیك و زاراوە هاوواتا و فرەواتا و هاوبێژی و ئیدیەم، هەروەها ئاشناکردنی قوتابیان بەو لێکۆلینەوە زمانەوانییانەی کە لەسەدەکانی رابردووەو تا ئەمرۆ نوسراون.
بەرپرسیارێتیەکانی قوتابی: قوتابی بەدرێژایی ئەم سالەی خوێندنی کە لەسەریەتی ئەم ئەرکانەی خوارەوە جێبەجێ بکات، کە لە لایەن ماموستای بابەتەوە پێی دەسپێردرێت، وەکو: ١-را پۆرتێك لەسەر یەکێك لە بابەتەکانی ناو کۆرسە کە، یان نزیك لە بابەتەکە. ٢-رێژەی ئامادەنەبوونی قوتابی بەبێ هۆ لەوانەکان و کەوتن بەهۆی نەهاتنەوە. ٣-ئاگادار کرنەوەی قوتابیان لە رۆژو مانگ وکاتژمێری تاقیکردنەوەکان و نمرەی تاقیکردنەوەکە و ئامادەبوونی قوتابی لە رۆژی تاقیکردنەوەکە و مۆلەت پێنەدانی بەهیچ شێوەیەك، ئامادەنەبوونی بە کەوتوو هەژمار دەکرێت.
شێوازی وانەوتنەوە : -لە رێگاکانی وانە وتنەوەدا پشت دەبەسترێت بە رێگای تەکنیکی نوێ بە تایبەتی کۆمپیوتەر و داتاشۆ بۆ پێشکەشکردنی سەرە بابەتەکان و خالە سەرەکییەکانی)Power Pointبەبەکارهێنانی پرۆگرامی (بابەتەکان و نوسینی پرسیار، ئەمەش رۆلێکی گرنگی دەبێت لە راکێشانی سەرنجی قوتابیان بەرەو بابەتەکە. -رێکخستنی تەختە و نوسین بە شێوەیەکی روون و رێك تا قوتابیان زیاتر سودمەند بن. -بەکارهێنانی کاری گروپی بە قوتابیان و پێشبرکێی پرسیار و وەلام لە نێوانیاندا. -رێگاکانی وانە وتنەوە دەبێت بەبێ جیاکاری نێوانیان، بە پێی هەرسێ ئاستی (زیرەك، ناوەند، بیرکۆلێ)ی قوتابیان ئە نجام بدرێت. - پرسیارکردنی مامۆستا لەکاتی وانە وتنەوەدا خالێکی گرنگە دەبێتە هۆی بەکارخستنی مێشکی قوتابی و بەشداریکردن لە وانەکە.
شێوازەکانی هەلسەنگاندن

قوتابی بەدرێژایی ئەم ساڵەی خوێندن دوو تاقیکردنەوە ئەنجام دەدات ، یەك لە وەرزی یەکەم ، تاقیکردنەوەی دووەم لە وەرزی دووەم دەبێت ، هەریەك لە تاقیکردنەوەکان ١٥ نمرەی لەسەر دەبێت ، ١٠ نمرەش لەسەر چالاکی سیمینار یان پێشکەشکردنی باسێك دەبێت لەبارەی یەکێك لە بابەتەکانی وانەکە و ئامادەبوون و چالاکی ڕۆژانەی قوتابی دەبێت کە دەکاتە ٤٠ نمرە کۆتایی سالیش ٦٠ نمرەی لەسەرە کە دەکاتە ١٠٠.
دەرئەنجامی فێربونی قوتابی: ڕوونی ئامانجە سەرەکییەکانی بابەتی لێکسیکۆلۆجی بۆ قوتابیان وەك لەسەرەوە ئاماژەمان بەهەندێکیان کرد، بەڵام یەکێك لەئامانجە هەرەسەرەکییەکان ناساندنی پێناسەی لێکسیکۆلۆجی، واتاسازی، فەرهەنگسازی، ئیدیەم،زاراوەسازی ، گۆرانی واتای وشە، ڕێگاکانی دروستبوونی وشە و زاراوە.
لیستی سەرچاوەکان: ١-ساکار انور حمید(٢٠٠٩)وشەخواستن لەزمانی کوردیدا (لێکۆلینەوەیەکی ئیتیمۆلۆجییە)،نامەی ماستەر ،هەولێر،. ٢-جمال نەبەز (٢٠٠٨) وشەنامەکی ئیتیمۆلۆژیای زمانی کوردی، چاپی یەکەم. ٣-ئەورەحمانی حاجی مارف (١٩٧٥) ، وشەی زمانی کوردی، چاپخانەی کۆری زانیاری کورد، بەغدا. ٤- ئەورەحمانی حاجی مارف (٢٠٠٠)، بنج و بنەوانی هەندێ وشە، بەشی یەکەم،بەغدا. ٥-تابان محمد سعید حسن (٢٠٠٨) گەشەسەندن و پوکانەوەی گەنجینەی وشە لە زمانی کوردیدا، نامەی ماستەر، سلێمانی. ٦- ڕۆژان نوری عبدالله (٢٠٠٧)، فەرهەنگی زمان و زاراوەسازی کوردی، چاپی یەکەم ،کۆلێژی پەروەردە، زانکۆی کۆیە. ٧- ابراهیم السامرائی (١٩٩٧) الدخیل فی الفارسیە والعربیە والترکیە،معجم و دراسە، الطبعة الاولى، بیروت-لبنان. ٨-عبدالواحد مشیر (٢٠١١) لێکسیکۆلۆجی. هەولێر

ناوی مامۆستا	بابەتەکان
م. ی. ساکار انور حمید یەکەی وانە : ٣ یەکە	هەفتەی یەکەم: چەمك و پێناسەی لێکسیکۆلۆجی ،ئەرکی لێکسیکۆلۆجی هەفتەی دووەم: پەیوەندی نێوان لێکسیکۆلۆجی و وشەسازی هەفتەی سێیەم: پەیوەندی نێوان لێکسیکۆلۆجی و فەرهەنگسازی، فەرهەنگی وشەیی – فەرهەنگی واتایی هەفتەی چوارەم :بەشەکانی لێکسیکۆلۆجی : ١-ئیتیمۆلۆجی ٢-واتاسازی ٣-ئیدیەم

	هەفتەی پێنجەم: ٢-واتاسازی: أ- لێکسیك و واتا،١-فرەواتا ٢-هاوبێژی هەفتەی شەشەم :پەیوەندی واتایی نێوان لێکسیکەکان: أ- پەیوەندی ستوونی ب- پەیوەندی ئاسۆیی، هەفتەی حەفتەم:٣-هاوواتا، سەرچاوەی دروستبوونی هاوواتا هەفتەی هەشتەم:٤- دا پۆشین ٥-بەش لەگشت ٦-جیاوازی ٧-دژواتا هەفتەی نۆیەم: جۆرەکانی دژواتا(تەواوکەری، پلەدار، پێچەوانەیی، ئاراستەدار) هەفتەی دەیەم: ٣-ئیدیەم،١- پەرەسەندنی فۆرم و واتای وشە هەفتەی یانزەهەم: رێگاکانی رۆنانی لێکسیك:١-وەرگرتن ٢-داتاشین هەفتەی دوازدەهەم: ٣-لێکدان ٤-دارشتن ٥-وەرگێران هەفتەی سێزدەهەم: ٦-کورتکردنەوە : أ-ئەکرۆنیم ب- پارچەکردن ٧-ئاوەلواتا ٨-زرەرێژ هەفتەی چواردەهەم: پەرەسەندنی واتای لێکسیك، گۆڕانی واتای وشە

نموونەی پرسیاری تاقیکردنەوە :

پ١/ پێناسەی ئەمانەی خوارەوە بکە؟

ئیدیەم: یەکەیەکی زمانی یا نا زمانییە ، واتای گشتییەکەی جیاوازە لەواتای پارچەو بەشەکانی، بەشیوەی وشەو گرێ و دەستەواژە و رستەی کورتکراوە لەزمانی کوردیدا بەکاردێت.

پ٢/ وەلامی راست یان چەوت بەرامبەر ئەم دەستەواژانەی خوارەوە دابنێ :

وشەی (سەماوەر) لە وشەی (سام +ڤار) ی رووسییەوە وەرگیراوە

وەلام : راستە

پ٣/ هەڵبژاردن : وەلامی راست هەڵبژێرە :

وشەی (یەڵدا) لەبنەرەتدا وشەیەکی:

أ-یۆنانییە ب-سریانییە ج –تورکییە

وەلام : ب

تێبینی تر :

پێداچونەوەی هاوەڵ